

Sygn. akt III PSK 2/21

POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z powództwa A. B.

przeciwko R. sp. z o.o. w R.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 14 stycznia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R.

z dnia 11 lipca 2019 r., sygn. akt IV Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1.350 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powód A. B. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 11 lipca 2019 r., oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Rejonowego w R. z dnia 22 lutego 2019 r., w sprawie o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenie zasadnicze, diety, dodatkowe rekompensaty, zwrot zaliczek i potrąceń.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy: (-) art. 232 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c., przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego

zebranego w sprawie, przez błędne ustalenie stanu faktycznego, brak uwzględnienia przez Sąd przedstawionych przez powoda dowodów, które potwierdzają, że roszczenie o zapłatę jest zasadne, a także przez nietrafne określenie konsekwencji prawnych wynikających ze źródeł dowodowych, przez sformułowanie przez Sąd błędnych wniosków ze zgromadzonego materiału dowodowego, gdyż analiza zgromadzonych dowodów prowadzi do odmiennych ustaleń niż te, które poczynił Sąd; tym samym przez uchybienie zasadom logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego; (-) art. 278 k.p.c., przez brak przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych powoływanych przez powoda, w tym kolejnego biegłego z zakresu księgowości oraz z zakresu BHP, podczas gdy było to niezbędne z uwagi na konieczność posiadania specjalistycznej wiedzy; (-) art. 100 w związku z art. 108 § 1 k.p.c. w związku z § 8 pkt 6 w związku z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r., przez obciążenie strony powodowej kosztami zastępstwa procesowego, podczas gdy zastosowanie powinna znaleźć zasada zawarta w art. 102 k.p.c., wskutek czego powód nie powinien zostać obciążony kosztami zastępstwa procesowego, o czym świadczy fakt zwolnienia go od kosztów sądowych w całości, jako pracownika, a nadto fakt częściowego wygrania sprawy; (-) art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przez nieustalenie kosztów postępowania zgodnie z zasadą słuszności, mimo stosowania tej instytucji w innych postępowaniach cywilnych; (-) art. 382 k.p.c. w związku z art. 278 § 1 k.p.c. oraz art. 286 k.p.c., przez brak przeprowadzenia przez Sąd drugiej instancji postępowania dowodowego, brak przeprowadzenia przez Sąd drugiej instancji własnej oceny materiału dowodowego i oparcie się jedynie na materiale zgromadzonym przez Sąd pierwszej instancji.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w niniejszej sprawie istotne zagadnienie prawne: „czy Sąd może orzekać w sprawie samodzielnie i dowolnie, bez powołania biegłego sądowego, podczas gdy w sprawie wystąpiła konieczność posiadania specjalistycznej wiedzy z zakresu księgowości oraz z zakresu BHP pracy”. Skarżący wskazał, że Sąd bez powołania biegłego sądowego samodzielnie ustalił, iż powód uzyskał pełne wynagrodzenie, mimo tego, że powód przedłożył w sprawie liczne dowody

wskazujące, iż pozwana nie wypłaciła mu należności z tytułu umowy o pracę. Powyższe ustalenia miały istotne znaczenie w rozstrzygnięciu całej sprawy. Stwierdził, że taka praktyka jest rażąco wadliwa, co powoduje, iż istnieje potrzeba zajęcia w tym przedmiocie stanowiska przez Sąd Najwyższy. Według skarżącego, Sąd orzekający, nie dysponując wiadomościami specjalnymi, nie może samodzielnie ustalać, w jakiej wysokości powodowi wypłacono świadczenia związane ze stosunkiem pracy.

Skarżący wskazał nadto, że zaskarżone orzeczenie narusza również w sposób oczywisty przepisy postępowania wskazane w podstawie skargi kasacyjnej, przez przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, jako własnych, ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego w R., który z kolei ustalenia wymagające wiadomości specjalnych oparł na własnych ustaleniach i obliczeniach, nie powołując biegłego sądowego z zakresu księgowości, podczas gdy w sprawie konieczne było posiadanie wiadomości specjalnych, wobec czego konieczne było powołanie biegłego z zakresu księgowości.

Pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania lub o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

W tym kontekście wypada podkreślić, że podstawowym celem instytucji przysądu jest rozważenie, czy w skardze kasacyjnej podniesiono okoliczności, których rozważenie przez Sąd Najwyższy będzie wkładem w rozwój prawa i zapewnienie jednolitości jego sądowej wykładni. Tylko wtedy wykazany zostaje publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; oraz z 9 listopada 2005 r., V CSK 70/05). Wymaganie dotyczące przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ma umożliwić stronie wnoszącej skargę kasacyjną przekonanie Sądu Najwyższego o istnieniu przesłanek, na których opiera się wstępne badanie skargi pod kątem przyjęcia jej (dopuszczenia jej) do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2006 r., II CSK 65/06). Dla spełnienia obowiązku określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest przedstawienie argumentacji przekonującej o potrzebie przyjęcia skargi do rozpoznania przez Sąd Najwyższy.

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy zauważyć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego oraz doktryny, istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się w tym, iż w danej sprawie występuje problem prawny mający znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Przesłankę występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego trzeba zatem rozumieć, jako konieczność uzasadnienia, dlaczego rozpoznanie skargi kasacyjnej będzie służyło rozwojowi prawa. Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej nie może być powoływaniem okoliczności istotnych tylko w ocenie samej strony, ale muszą one ściśle nawiązywać do przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno zatem przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie – wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest

konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Zagadnienie prawne musi przy tym mieć związek z rozpoznawaną sprawą, a jego rozwiązanie być niezbędne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Kwestia, „czy Sąd może orzekać w sprawie samodzielnie i dowolnie, bez powołania biegłego sądowego, podczas gdy w sprawie wystąpiła konieczność posiadania specjalistycznej wiedzy z zakresu księgowości oraz z zakresu BHP pracy”, nie tylko nie stanowi tak rozumianego zagadnienia prawnego, ale abstrahuje od powszechnie przyjętego rozumienia art. 278 § 1 k.p.c., zgodnie z którym przepis ten nie nakłada na sąd obowiązku dopuszczenia dowodu z opinii biegłego, lecz określa przesłanki dopuszczenia takiego dowodu w sytuacji, gdy zgodnie z art. 6 k.c. i art. 232 zdanie pierwsze k.p.c. strona wnioskuje o jego przeprowadzenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2005 r., IV CK 448/04). Nadto podnoszenie tej kwestii w istocie nie ma związku z rozpoznawaną sprawą, w której Sąd pierwszej instancji skorzystał z opinii biegłej z zakresu księgowości i rozliczeń finansowych, podkreślając, że została ona sporządzona w sposób fachowy i pod względem rachunkowym nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Stwierdzono także, że Sąd nie znalazł podstaw do dopuszczenia dowodu z opinii uzupełniającej, gdyż opinia sporządzona w sprawie zasadniczo była wystarczająca dla jej rozstrzygnięcia. Podobnie nie zasługiwał na uwzględnienie wniosek pełnomocnika powoda o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego z zakresu rachunkowości, albowiem wniosek ten zmierzał wyłącznie do przedłużenia postępowania.

Odnosząc się natomiast do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., godzi się przypomnieć, że wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20 poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta "oczywistość" i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Takiego wywodu jednak brak w niniejszej skardze kasacyjnej.

Co więcej: należy zwrócić uwagę na niekonsekwencję we wskazywaniu przez skarżącego przesłanek uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania – albo zastosowanie przytoczonych przepisów stanowi istotne zagadnienie prawne, wymagające interwencji interpretacyjnej Sądu Najwyższego, albo też ich naruszenie jest oczywiste i widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej.

Generalnie trzeba uznać, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowi w istocie polemikę z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów dokonaną przez Sądy *meriti*, co zgodnie z art. 398³ §3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c. należało postanowić jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto stosownie do art. 98 w związku z art. 108 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.